

fiskerizoner, hvorved en række kyststater ensidigt forbeholdt sig eksklusive udnyttelsesrettigheder på havet ud til en afstand fra land af 200 sømil. Disse krav mødtes imidlertid med indsigelser, navnlig fra stater, der traditionelt havde drevet fiskeri i de pågældende områder, og blev først efterhånden almindeligt anerkendt i folkeretten. Havretskonventionen bekræfter kyststaternes ret til at oprette eksklusive økonomiske zoner.

Ved Genève-Konventionen fra 1958 om den Kontinentale Sokkel havde man allerede givet kyststaten eksklusive rettigheder til udforskning og udnyttelse af kontinentalsoklen. Disse rettigheder udgør tilsammen med de efterhånden i den almindelige folkeretlige praksis accepterede 200 sømils fiskerizoner hovedindholdet af den eksklusive økonomiske zone, som i 1982 kom til at indgå i FN's Havretskonvention. Kapitel V definerer begrebet og fastlægger kyststaternes og andre staters rettigheder og forpligtelser i zonen. Ved oprettelsen af en eksklusiv økonomisk zone får kyststaterne ud over de allerede gældende rettigheder på kontinentalsoklen og fiskeriterritoriet nye rettigheder til udnyttelse af naturlige ressourcer i zonen. Herudover opnår kyststaten nye jurisdiktionsbeføjelser især på miljøområdet. Omfanget af kyststatens jurisdiktion i den eksklusive økonomiske zone er dog mindre end, hvad der gælder for kyststatens søterritorium. Dette skyldes ønsket om i videst muligt omfang at opretholde det traditionelle princip om havenes frihed. Alle stater har således i zonen ret til fri sejlads, overflyvning og anden international retmæssig anvendelse svarende til, hvad der folkeretligt er gældende for det åbne hav.

Det antages, at kyststaten for lovligt at kunne hævde sine rettigheder i zonen først må proklamere oprettelsen af den økonomiske zone og specificere dens bredde. Der eksisterer en vis variation i staternes praksis med hensyn til udøvelsen af rettigheder og jurisdiktion i zonen.

For Danmarks vedkommende udvidedes fiskeriterritoriet etapevis til 200 sømil i perioden 1977-85. I medfør af Genèvekonventionen af 1958 om den kontinentale sokkel havde Danmark allerede retten til udforskning og udnyttelse af kontinentalsoklen. Danmark oprettede i 1996 ved lov en eksklusiv økonomisk zone. Loven er endnu ikke sat i kraft for Færøerne og Grønland, der fortsat har sokkel og fiskeriterritorium. For Danmarks vedkommende er fiskeriforvaltningen underlagt Fællesskabets fiskeripolitik. For Færøerne og Grønlands vedkommende er fiskeriforvaltningen omfattet af hjemmestyrekompetence.

Kapitel V falder i følgende hovedafsnit: Almindelige bestemmelser (artikel 55-60), bevarelse og udnyt-

telse af levende ressourcer (artikel 61-68), indlandsstaters og geografisk forfordelte staters rettigheder (artikel 69-72), retshåndhævelse (artikel 73) og afgrænsning (artikel 74-75).

Til artikel 55:

Artiklen omhandler den særlige retlige ordning for den eksklusive økonomiske zone og definerer denne som et område, der er beliggende ud over og stødende op til søterritoriet.

Til artikel 56:

Artiklen opregner i stk. 1 kyststatens rettigheder, jurisdiktion og pligter i den eksklusive økonomiske zone. De suveræne rettigheder omfatter efterforskning og udnyttelse, bevarelse og forvaltning af havbundens, undergrundens og den overliggende vandmasses naturlige ressourcer, såvel levende som ikkelevende, samt andre aktiviteter med henblik på økonomisk udnyttelse og efterforskning af zonen. Som eksempler på andre aktiviteter nævnes udvinding af energi fra vandet, strømme og vind, der bl.a. giver adgang til placering af vindmøller til havs uden for søterritoriet.

Kyststaten har endvidere jurisdiktion som fastsat i Konventionen med hensyn til anlæg og benyttelse af kunstige øer, installationer og anlæg, jf. kapitel II, videnskabelig havforskning, jf. kapitel XIII, og beskyttelse og bevarelse af havmiljøet, jf. kapitel XII, og endelig andre rettigheder og forpligtelser efter Konventionen, jf. bl.a. kapitel VI.

Stk. 2 fastslår kyststatens pligt til at tage behørigt hensyn til andre staters rettigheder og pligter og forholde sig i overensstemmelse med Konventionen.

Stk. 3 henviser til kapitel VI om kontinentalsoklen som grundlag for udøvelse af rettighederne over havbunden og undergrunden.

Kyststaten har således ikke som på søterritoriet, jf. artikel 2, fuld suverænitet i den eksklusive økonomiske zone, men alene de i Konventionen indrømmede suveræne rettigheder og jurisdiktion.

Til artikel 57:

Artiklen fastsætter den maksimale bredde af den eksklusive økonomiske zone til en afstand af 200 sømil fra de basislinier, fra hvilke søterritoriets bredde måles, jf. artikel 3 ff. Den eksklusive økonomiske zone lægges således ikke til søterritoriet, men varierer med dettes bredde, således at zonen ved et søterritorium på 12 sømils bredde vil kunne andrage op til 188 sømil. Derimod vil kontinentalsoklens ydre grænse i særlige tilfælde kunne udstrækkes ud over 200 sømil,